

زمانی په شیو سوتمانیکی گلیه داره!

له سهد ساله‌ی وهفاتیډا... مه‌حوی-که به‌بی دهنگی به‌ری خرا

عبدالللا قهره‌داغی

1- تم نووسینه سهد ساله‌ی وهفاتی مه‌حوی ده‌کاته بیانووی خوی، نه‌گه‌رچی جیهانی مه‌حوی په‌کیکه لهو جیهانه نیج‌گار جه‌نجال و ده‌گسه‌نانه‌ی به به‌رده‌وامی دره‌گسای به‌رووی شاگردانیدا کراوه‌توهو لهو شاگردانه هم‌میشه لهو توانایانمان له‌به‌رده‌مدایه که له چه‌ندین کانیاوی سازگاروهه، بۆ توتیشوی چه‌ندین گه‌شتی چند ناراسته‌یی، پتیوستی خویان هل‌نجن.

2- بۆ نه‌وی له‌م یاددها ناوړتیک لهو شاعیره بدریته‌وه، هه‌ولئ زور درا تا به‌لائی که‌موه میهره‌جانیک بۆ بکرت و چند به‌تتیکي جوراو جوری رخنه‌گرانه، له چند روانگه‌یه‌کی جیباوازهو پتیشکه‌ش بکرت بهو مه‌به‌سته‌ی لهو گزومه مه‌نکه جووله‌یه‌کی تن بخریت، به‌نده‌ش په‌کیتک بووم لهو که‌سانه‌ی هه‌ولتیکیان له پیناوی لهو مه‌سه‌له‌به‌دا، به‌لام وا یاددهکه به‌سه‌رچوو و هیچی بۆ نه‌کرا، بۆیه ناچارم له‌م هه‌نگاوه‌وه له نوردووی لهو بۆ ده‌نگیه خۆم جیبا بکه‌م‌وه و په‌ک لایه‌نه لهو گزومه بشله‌قتیم، بهو هیواوه‌ی که‌سانیک نه‌گه‌ر تنها بۆ وه‌لامده‌وه‌ی لهو لاساریه‌شم بیت، بیته مه‌یدان و هیتده‌ی به پتیوست ده‌زائری ناوړ له‌ داھتانی لهو شاعیره بدریته‌وه.

3- لای نیمه به‌داخوه تا نیستا تنانته له یو‌په‌په‌لکانی له‌دا‌یکبوان یان وه‌فاتیاندا، هه‌ول نه‌دراوه داھتانی داھتانه‌رافان بخریتسه بهر رۆشنایی لیکولینه‌وهو خوتنده‌وه‌وه، نه‌مه‌ش به‌راستی بچوو‌کترین نه‌رکی له‌م‌روزی دامه‌زراوه رۆشنی‌ریه‌کانه، چونکه ده‌بو له بناغه‌دا بووژانده‌وه، ساغکردنه‌وه، لیکولینه‌وهو رووناکي خسته‌سه‌ر لهو داھتانه، له‌لاینه چند دامه‌زراویکی دیاری کراوه‌وه به‌گیانی دامه‌زراو نه‌نجام درایان و مه‌رجیش نیسه لهو دامه‌زراوانه حکومتی بن. ده‌بو لهو دامه‌زراوانه‌ش به‌رنامه‌ی تایه‌تی خویان بۆ لهو مه‌به‌سته هه‌بایه و ده‌کرا یادکردنه‌وه له یو‌په‌په‌کاندا لهو به‌رنامه‌دا جتیان کرابایه‌وه.

4- نه‌گه‌ر له‌داها‌تووی نزیکدا له‌وه‌ی چاوه‌روان ده‌کرئ په‌کیتک له دامه‌زراوه رۆشنی‌ریه‌کانه لهو رووهو بیکه‌نه به‌رنامه‌ی کاری خویان به نه‌نجام نه‌گه‌شت، ده‌کرئ بیس له‌وه بکرتیه‌وه بازنه‌ی تایه‌تی لیکولینه‌وه، له ریگه‌ی رچاوکردنی تایه‌قه‌ندیه‌کانه شاعیره‌وه: (جزیری ناسی، نالی ناسی، مه‌حوی ناسی... هتد) دروست‌بکرت و ده‌کرئ له شتیوه‌ی زیک‌خراویکی تایه‌ت به لیکولینه‌وه بیت، به‌لام بهو مه‌رجه‌ی پشت به میتو‌دی زانستی ته‌واو به‌ستیت و بنه‌ما گرنگ و سه‌ره‌کیه‌کانی رخنه‌ی نه‌ده‌یی فراه‌مۆش نه‌کات.

5- له‌سه‌ر له‌م بناغه‌یه لیره‌وه هیتده‌ی په‌یوه‌ندی به مه‌حویه‌وه هه‌یه پتیشنایی له‌وه ده‌که‌م، شاگردانی قوتابخانه‌ی مه‌حوی بیته لهو چوارچویه‌ی مه‌حوی ناسان له خویدا کویکاته‌وه.

6- له‌رووی ناوړتیکه‌وه پرنسیپه گشتیه‌کانه له قوتابخانه‌یه بۆ مه‌لای جزیری مه‌لوه‌ی و چند شاعیرتیکي دیکه‌شمان که ده‌خرتنه ژیر ناویشانی گه‌روه گشتی سؤ‌فیکه‌ری و ناویشانی بچووک و زور تایه‌تیی نه‌قشه‌بندی بوونیشه‌وه نه‌گه‌ر مه‌به‌ست لیره‌دا پرنسیپه گشتیه‌کانه سؤ‌فیکه‌ری بیت، له‌وا بیتگومان له قوتابخانه‌یه بۆ لیکولینه‌وه‌ی شاعیرتیکي سه‌ر به تریقه‌تی قادری/ی وه‌کو شیخ عه‌بدولرهمان تاله‌بانی/ش که باوکی شیخ ره‌زایه هه‌ر گونجاوه، هه‌له‌ته لهو حاله‌تدا ده‌کرئ بۆ نمونه ناویشانی «شاگردانی قوتابخانه‌ی عیشق» به‌خوره بگرت.

7- له‌م به‌یډ ده‌نگی به‌ری خسته‌ی شاعیرتیکي وه‌کو مه‌حوی له سهد ساله‌ی وهفاتیډا له هه‌ر گوشه نیگاپه‌که‌وه لیتی پروانین، هی له‌وه نیبه به‌یډ ده‌نگی گوشه‌ی به‌سردا بکه‌ین، به‌تایه‌ت نیمه له ناستی هه‌موو لهو داھتانه‌ره گه‌رویدانه‌ی خۆماندا، هه‌ر خه‌مسار و که‌مته‌رخه‌مین، یو‌په‌لی سهد ساله و چند سهد ساله له‌دا‌یکبوان و وهفاتی چه‌ندین داھتانه‌رمان به‌سه‌رچوون به‌یډ نه‌وه‌ی هه‌ولتیکي جیدیمان بۆ تیگه‌بشتنی داھتانیان دابیت، له گوشه‌یه‌کی جیهانی‌یی یان ورد بو‌یینه‌وه، خوتنده‌وه‌یه‌کی تازه‌ی غه‌زل یان چامه‌یه‌کی په‌کیتکیان کردیت، یان به‌لای که‌م‌وه، هه‌ولتیکي تازه‌ی ساغکردنه‌وه‌ی راستیه‌کی میتووی سهرده‌می په‌کیتکیانمان دابیت.

نه‌سانه به‌بچوونی من دره‌نجامی راسته‌وخوی نه‌بوونی دامه‌زراوو عه‌قلیه‌تی دامه‌زراوه لای نیمه پتیوسته به‌ریرسان ناوړی له‌ پده‌نه‌وه.

وهک کوردتکی خاوه‌ن کیان، چه‌ک هه‌لگرم بۆ هه‌ر که‌ستیک بلتی، ژیان!

ده‌با هیتمانه‌تر بچینه‌ خزمته پارچه هۆزانتیکي دیکه‌ی په‌شتیو به‌نتیوه «خوکوشتن» و بزائین چی له هه‌گبه‌دایه و زمانه په‌شتیوه‌که‌ی خویان زیاتر و قولتر پی‌ ناشنا ده‌کاو ده‌لت:

من به‌خوتنی خۆم شیعر گوش ده‌که‌م، گه‌رچی ده‌زانم گیانه‌کشیم نه‌وه!

شو له توتی خویدا گزنگ هه‌لده‌گرئ، گه‌رچی ده‌زانت،

په‌که‌م تیری روژ بۆ جه‌رگی شو‌وه!

په‌شتیو له هۆزانی «قیبله‌ما» دا نه‌ک هه‌ر به‌خوی به‌لکو بیرو هوش و گیانی هه‌مووی بۆ خو‌شه‌ویستی کوردستان دیته‌وه ده‌نگ و سۆزی نه‌فینیان له‌ی ده‌بارئ و ده‌لت:

بیری من و قیبله‌ما وه‌کوو په‌کن، رووده‌که‌مه

هه‌ر جتیه‌کی له‌م جیهانه، رووی میلی له‌م

ته‌نیا به‌ره‌وه کوردستانه‌!

نای لهو پارچه هۆزانه‌دا په‌شتیو چه‌نده شیت و دیتوانه‌یه بۆ عیشقی کوردستان و چون له هه‌رجتیه‌کی جیهاندا بزی هه‌ر خه‌ون و خه‌یالی لای کوردستانه‌وه گپ‌کانی له‌وین کوردستان چون له‌گه‌ل هه‌ناسه‌یدا بارانی به‌لیتیه‌می په‌شتیوانه‌ی له‌ی ده‌بارئ که ناتوانین وا ناسانی دستیه‌داری په‌شتیو بین و نووکی خامه‌مان زور به شانازییه‌وه ده‌جیتسه خزمته‌تی هۆزانتیکي دیکه‌ی به‌نتیوه «جاران و نیستا» که ده‌لت:

جاران... شیعر

به تماشای که‌پکه شاخیک، وه‌کوو کانی، له په‌نجه‌کانم ده‌رده‌بوو،

جاران... شیعر

که داغ ده‌کرام، وه‌کوو زیره‌ی کزیره‌له‌یه‌ک

له بیده‌نگی شو به‌رده‌بوو،

جاران شیعر

دوای ماچتیکي کولانی تار، وه‌کوو گزنگ،

به هه‌موو دنیا ورده‌بوو،

نیستا... شیعر

شنه شنی به ناسته‌می ترووسکی له‌ولای توتیله،

نیستا... شیعر

لایه لایه‌ی خه‌وانندی بلتیه‌وه برووسکه و پتله

هه‌لاچیکه، ژین و مه‌رک په‌رده‌کا!

هه‌م بۆ پتیشکه ده‌سرازه‌یه،

هه‌م قانه‌گیانی دوری کتله‌!

لیره‌دا هه‌له‌وه‌سته‌یه‌ک له خزمته هۆزانه‌کانی په‌شتیو ده‌کین، چونکه په‌شتیو که‌سایه‌تیه‌کی وای هه‌یه که به‌بایستیکي وا خیرا تیتوویه‌تیم ناشک و ناتوانم هه‌قی ته‌واوی خوی بده‌می، به‌لام نه‌گه‌ر سه‌ییری شتیوازی ریتنوسی کوردیه‌که‌شی بکه‌ین، ده‌بینین ریتنوسیتیکي ته‌واوی بی هه‌له‌وه که‌موکوپیه‌وه زمانه‌که‌شی ته‌واو پاراوا پهنی و ساف و بیتگه‌رده که فیتری وانه‌یه‌کی به‌ری خو‌شه‌ویستیمان ده‌کا بۆ هۆزان و ریتنوسی کوردی و خزمه‌تتیکي په‌کسار نایابیشی پتیشکه‌ش به نیمه کردوه. هه‌زاران هه‌زار سلاری شکۆمه‌ندان‌ه‌ی سه‌ره‌رزو کیتوانه‌ی له‌ی ب.

سه‌رچاره‌کان:

- 1- هه‌سپم هه‌روهو رتکفم چیا، شیعی - 2005-1980.
- 2- پشت له نه‌واو روو له‌کرتوه، شیعی - 1979-1965.

عبدالللا په‌شتیو

شانی زمانی هۆزانی و له «ده‌نگتیک له کوردستانه‌وه» زور به راستگۆزانه دیته وه‌لام و ده‌لت:

چند حمزه‌که‌م منی کوردیش

ناده‌میزادتیکي سه‌ره‌ست بم.

به چه‌لین و که‌وشی کوردی

له‌چیکانی فله‌ستیندا چه‌ک به‌ده‌ست بم،

هتیش به‌رم

بۆسه‌ر له‌وه‌وه‌که‌ شووشانه‌ی،

بۆ سه‌ر له‌وه‌وه‌که‌ توشانه‌ی

گوشتی کزیره‌ی ساوا ده‌خۆن،

مزه‌وته‌کان،

کلتسه‌کان

به‌خوتن ده‌شۆن.

یاخود به‌گرو تیتیکي دیکه‌ی گلپه‌داره‌وه دیته مه‌بدانی ژیان و ده‌لت:

من کوردتیکم...

هه‌رچه‌ند له‌م‌رو خۆم نیشان ده‌م،

ره‌نگم نیبه،

کوردستانی گه‌روهو مه‌زن،

وه‌ک خه‌رمانی جوتیاری کورد به‌ش کراوه...

باستیلیکه،

توند کوردی تن ناخراوه،

به‌لام په‌یان...

هه‌زار په‌یان...

له‌دواروژدا،

که‌خۆم بینی که‌ستیک ناین به‌گزا،

که‌خۆم بینی،

له‌سپه‌ری کوردستانی رزگار بووما،

له‌که‌ی دیلی سراوه‌توه‌وه له‌رووما،

له‌وسا منیش،

ده‌نگم نیبه

من کوردتیکم...

هه‌رچه‌ند له‌م‌رو خۆم نیشان ده‌م،

ره‌نگم نیبه،

کوردستانی گه‌روهو مه‌زن،

وه‌ک خه‌رمانی جوتیاری کورد به‌ش کراوه...

باستیلیکه،

توند کوردی تن ناخراوه،

به‌لام په‌یان...

هه‌زار په‌یان...

له‌دواروژدا،

که‌خۆم بینی که‌ستیک ناین به‌گزا،

که‌خۆم بینی،

له‌سپه‌ری کوردستانی رزگار بووما،

له‌که‌ی دیلی سراوه‌توه‌وه له‌رووما،

له‌وسا منیش،

ده‌نگم نیبه

نا: شاخه‌وان فه‌هاد محمه‌د

هه‌ر شاساوارتیکي مه‌بدانی هۆزانه‌کانی کوردی خاسیه‌تتیکي تاییه‌تمه‌ندی خوی هه‌یه که جیبا‌ی ده‌کاته‌وه له هاروپیشسه‌که‌ی خوی، په‌کین لهو شاهۆزانه‌کان و بیسه‌رمنه‌وه و بیسه‌رمانانه‌ی لهو ریچکه‌وه دره‌وشاوه‌یه‌ی نه‌مه‌جاره‌مان په‌شتیو هه‌لوی چیا‌یه سه‌رکه‌ش و شکۆمه‌نده‌کانی کوردستانه، په‌شتیو خاوه‌ن که‌سایه‌تیه‌کی چه‌سپاوه‌وه نه‌گۆزه، هه‌میشه سه‌ری بۆ دوژمن دانه‌نانه‌وه و خامه‌ی ده‌ستی بووه به چقلتیکي ناگرین به چاوی دوژمنیدا، هه‌موو کات هه‌ناسه‌کانی سۆزی غه‌ریبی ولات و ژان و هه‌زانی مه‌یلله‌تی له هه‌لساوه، ده‌ست و په‌نجه‌کانی له‌گه‌ل خامه شه‌ریان بووه که به چ شتیوازیک بیرو بۆچونه زیده میسه‌ره‌بانه‌کانی چون ده‌ری، به چ زمانتیک باسی کاره‌سات و رووداو و خو‌شی و ناخو‌شی که‌له‌که‌ی بکا، وشه و بۆچونه‌کانی هیتده ره‌نگین و دولبه‌رو رازاوهو جوانکیله‌ن که مرۆف له ناستیا سه‌رسام و سه‌ره‌ست ده‌ب، هیتده به قولی چووده ناخی هۆزانه‌کانی که خوتنه‌ر به میتشکیدا گوزه ده‌کا و له‌گه‌ل په‌که به په‌که‌ی وشه‌کانی ده‌توتیه‌وه به‌یډ نه‌وه‌ی هه‌ست به هیچ نازارتیکي دژوار بکا، به‌لکو ده‌بیته به‌شتیکي جیهانه‌کراوه به هۆزانه‌کانی په‌شتیو، بۆیه لیره‌دا با له‌سه‌رخه هه‌نگاو بنیډین بۆ خزمته هۆزانه گلپه‌دارو دره‌وشاوه‌کانی په‌شتیو بۆ نه‌وه‌ی که‌می له‌گه‌ل توانا و به‌واوه که‌سایه‌تیه‌یه ناسراوه‌که‌ی په‌شتیو ناشابین و ده‌ستپتیکي ناسینه‌که‌شمان به‌م هۆزانه‌وه ده‌ستپتیده‌کات:

هۆزانه‌وه شله‌ی دل و ده‌روه‌وه،

ناوتنه‌ی ژین و بوون و نه‌بووه،

سه‌رووی گه‌رمی تافی لایه‌ه،

له‌چوونی خوتنی ناگراوه‌ه،

بۆیه جیا‌زانی نیبه، له‌ی جوانم،

منت خو‌ش بوئ یا شیره‌کام.

نه‌وه په‌کیتیکه له هۆزانه زور به‌رزو پر له‌ ماناتو جوانه‌کانی په‌شتیو که هه‌ست به خو‌شه‌ویستیه‌کی نیج‌گار بالا لهو هۆزانه‌وه ده‌کرئ، که په‌شتیو به‌رامبه‌ر به یاره‌که‌ی ده‌ریه‌په‌رئ که‌سی په‌شتیو یاخود هۆزانه‌کانی خو‌ش بوئ هه‌ر هه‌مان شته، چونکه دیر به‌دیر هۆزانه‌کانی هه‌مان گرو سۆزو عه‌شقی بلتیه‌داری په‌شتیوانه‌یان پیوه دیاره، با نه‌مه‌جاریان زیاتر به قولایی ناخی په‌شتیو تیکه‌لاو بین و بزائین له هۆزانی «کتیوی باوه‌ی» چون مستانه و باوه‌یه په‌شتیوه‌که‌ی خویان پچ ده‌ناسیتنی و بهو پروای بۆلاینه‌وه دیته‌گۆو ده‌لت:

باتریشه‌هین، با برووسکه‌هین،

ناسمانی ژینم بی ترووسکه‌هین،

باده‌رو پشتم گه‌رمو گاله‌هین،

بادیه‌نی خوتن بۆن گولاله‌هین،

په‌یام داوه به‌زنجیره‌ی کتو،

که‌تیشکی خۆزی تیزیکه له‌لیتو،

گه‌ر وه‌پتیه‌هین و به‌ریش بیاری،

له‌کتیوی باوه‌ی نایتمه خوارئ.

لهو هۆزانه‌وه‌یدا په‌شتیو خوی ده‌سه‌لمنت و شاپروا و مستانه بی هاوتایه‌که‌ی خویان پی ناشنا ده‌کا و فیتری وانه‌یه‌کی زیده شکۆمه‌ندی باوه‌رداریان ده‌کاو له هۆزانتیکي دیکه‌ی زمانه گلپه‌داره‌که‌ی تیشکی نیشتمانه‌رستی له‌ ده‌رده‌چ و ده‌لت:

هه‌روا له‌بیره‌ه،

دایکی نیشتمان

کاتی نایه ده‌م گۆتیکه‌ی مه‌مکی ژیان،

چه‌رپانده‌یه گۆتم، به‌سۆز به‌ گریان:

«چه‌ند ساله‌ روژله،

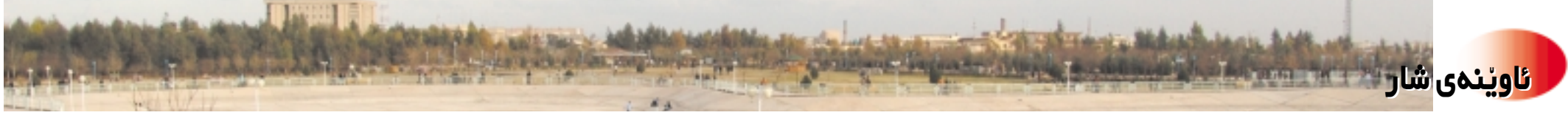
له‌م خاک و خو‌له

دئ ده‌نگی زلی

پر ترسی دیلی

بۆ تۆله گوش به، نه‌ک بۆ زلیلی!»

په‌شتیو زور کوردپه‌رستانه چه‌کی باوه‌ری خسته‌توه

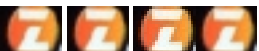

ئاوینه‌ی شار

بهر نامه‌ی TV هه‌کان

* سه‌نه‌هینی کوردستان: 16.30: په‌پوله‌کانی کوردستان: 17.20: کلیپ: 17.30: کورته‌ی ده‌نگوباسا: 18.20: په‌په‌شی خوت: 18.30: ده‌نگوباسا، 20.10: وینه هه‌وال، 20.30: الاخبار، 22.15: مناشیت، 22.30: پانۆرما، 23.30: ژ نه‌روویا.

* زاگرس: 3.05 ستۆدیۆی نه‌ستیره‌کان. 4.00 گۆل. 7.00 ده‌نگوباسا. 8.00 ب. په‌روه‌ده‌ی نوئ. 9.00 ده‌نگوباسا. 10.30 ب. بلتی. 11.30 ده‌نگوباسا تیتیبینی: روژانه له‌کاتمه‌تیر 02.00-06.00می ئیواره به‌رنامه‌کانی (التاخی) به زمانی عه‌رمی بلاوه‌میتوه.

* که‌نالی سلیمانی: 8.45 مانشتی روژنامه‌ه‌کان، 9.30 ریسه‌ورتاژ، 10.00 هه‌واله‌کانی سه‌ته‌لاتی کوردستان، 10.40 باه‌تی شو. * که‌نالی که‌ره‌کووک: 8.05 روژانی که‌ره‌کووک، 9.45 روژانی سه‌ختی کوردایه‌تی، 10.30 باه‌تی شو. * که‌نالی ده‌وک: 7.00: به‌رنامه‌ی زاووکا، 7.30: ب. په‌روه‌ده‌وه فیتکردن، 8.30: ته‌مسلیلیا کوردی، 12.00 شه‌ف بیتی. * که‌نالی رانیسه: 7.00: روژانه‌ی TV، 8.30: هه‌واله‌کانی زاگرس، 8.45: هه‌والی ناوخو، 8.50: روژانه‌ی خه‌بات، 9.00: ب. له‌نگه‌ر. * ده‌نگی کوردستان: 7.15: به‌یانیت باش

بهر نامه‌ی رادیوکان

ب. سپتیده باش کوردستان، 10.00: ده‌نگوباسا، 12.00: پانوراما ته‌فسرو، 1.30 ب. ناسوین وشه‌نبری، 1.30: چیروکا ته‌مسلیلی، 3.00: که‌ریانه‌ک ل گوندا، 4.15: زفاتی گوهدارا. * رادیۆی پتیشکوتن: 8.40 هه‌واله‌کان. 9.15: روژانی پتیشکوتن. 10.15: ژوانی گۆزانی. 11.30: نافسرت و که‌سۆمه‌ل. 8.55: روژنامه‌گه‌ری. 9.30: هه‌واله‌کان. 10.00: پرسی لادان. * رادیۆی سه‌رزیم: 9.00: دوروزناتی مندال، 10.00: ژماره‌وه‌خت، 2.00: ره‌وسه‌ی فۆلكۆن، 4.00: گۆزانیسه‌ نه‌مه‌رکان، 5.30: ستۆدیۆی هه‌رم، 6.30: په‌یامی نیسلام. * ده‌نگی کوردستان- ده‌وک: 9.00:

دهرمانخانه‌ی نیشکگر

پاښته: دهرمانخانه‌ی هیوا شه‌قامی پزشکیان

نرخ‌ی دراو	دوا
100 دۆلاری شمیرکی	142,000 دیناره
100 پیژۆ	186,700 دیناره
1000 لهری سوری	28,500 دیناره
93 تریمن	150 دیناره
په‌ک دیناری نهرده‌نی	2000 دیناره
په‌ک ملیۆن لهری تهرکی	1050 دیناره
په‌ک مسقال زفر	128,000 هزار دیناره

نویسه‌ی: 12.11
عه‌سه‌ر: 2.38
شپوان: 4.57
خه‌وتان: 6.12
به‌یانی: 5.56
خۆره‌ه‌لاقن: 7.15

کەش و هەوا

هه‌ولتر	ده‌ره	سلیقه‌ش
15	14	15
3	3	3
73%	46%	40%

بهرترین: 15
نهرترین: 3
زاده‌ی شتی: 3